

Η ΠΑΝΤΕΡΜΗ ΚΡΗΤΗ

Διεβίσαμε από ΕΙΡ αώ
 ώ ίνυ π' σκευία, κ' ηγέλη
 από κ' Παντέρμη Κρήτη, από
 ο κ' κ' κ' κ' κ' κ' κ' κ' κ' κ' κ'
 κ' κ' κ' κ' κ' κ' κ' κ' κ' κ'
 κ' κ' κ' κ' κ' κ' κ' κ' κ' κ'

Τήν "Παντέρμη Κρήτη" τήν ἔγραφα τὰ πικραμένα χρόνια τῆς Κατοχῆς. Τά μαρτύρια τοῦ λαοῦ μας κ' οἱ ἀγῶνες του νά ξανακερδίσει τή λευτεριά του μᾶς εἶχαν κάμει νά θυμηθοῦμε τό Εἰκοσιένα, καί συγγραφεῖς, ἀνώνυμοι καί λαϊκοί οἱ περισσότεροι, πού εἶχαν ἀπομνημονεύσει ἐκείνους τούς ἀγῶνες, ἔγιναν μονομιάς ἐπίκαιροι. Συναισθανθήκαμε, ὡστόσο, πόσο μᾶς εἶχαν λείψει τὰ ἔργα τῆς λογοτεχνίας πού θά ἔφερναν κοντά μας τούς τιτανικούς ἀγῶνες τῶν πατέρων μας.

Πράγματι, τήν ἐπαύριο τοῦ Εἰκοσιένα, οἱ "Ἕλληνες συγγραφεῖς, ἀφιονισμένοι ἀπό τό ρομαντισμό καί τήν καθαρεύουσα, στάθηκαν ἀνίκανοι ν' ἀφομοιώσουν καί νά ἐκφράσουν τό κορυφαῖο γεγονός τῆς νεοελληνικῆς Ἱστορίας. Παρά τό δίδαγμα τοῦ Σολωμοῦ, τό ἀπαράμοιαστο, δέν ἀξιώθηκαν νά καταλάβουν τό μοναδικό χρέος τους. Ὁ νέος ἑλληνισμός ἔμεινε ἀμυθοποιήτος, ἀλύτρωτος ἀπό τήν ποίηση, ὅπως εἶχε μείνει κι ὁ βυζαντινός." Ἄν ἔλειπαν τ' ἀπομνημονεύματα τῶν Ἀγωνιστῶν, καί μάλιστα ὁ Μακρυγιάννης κι ὁ Κασομούλης, ὁ νεοελληνικός χαρακτήρας θά ἔχε ἀπομείνει ὁλότελα πές ἀνῆλπίγραφος: συσκοτισμένος σήμερα ἀπό τίς δυτικές ἐπιδράσεις, θά μᾶς εἶταν σχεδόν ἀσύλληπτος. Αὐτό τό κενό στή νέα μας γραμματεία προσπάθησε νά γιομῶσει ὁ Γιάννης Βλαχογιάννης τόσο μέ τίς ἐκδόσεις του τῶν κειμένων τοῦ Ἀγῶνα ὅσο καί μέ τή λογοτεχνική του παραγωγή. Ἀλλά ἡ ὥρα τῆς ποιητικῆς δημιουργίας εἶχε περάσει ἀνεπίστροφα, ἡ πύρινη λάβα τῆς ζωντανῆς πραγματικότητος, ὅπου μποροῦσε νά πλαστουρηθεῖ τό εἶδωλο τοῦ Νεοέλληνα, εἶχε ἀπολιθωθεῖ.

Ἡ Κρήτη εἶχε ξαναζήσει ἓνα καινούριο Εἰκοσιένα στους Μεγάλους Σηκωμούς τοῦ 66 καί τοῦ 97. Ἀλλά καί τοῦτοι οἱ ἀγῶνες εἶχαν ἀπομείνει ἀμυθοποιήτοι, μέ τή διαφορά πώς, σάν κοντινότεροι πού εἶταν, μπορούσαν ἀκόμα νά ἐμπνεύσουν ἔργα λογοτεχνίας. Γιά τούς Κρητικούς συγγραφεῖς πού γεννήθηκαν στά τέλη τοῦ περασμένου ἤ στίς ἀρχές τούτου τοῦ αἰῶνα, παρουσιαζόταν ξανά ἡ εὐκαιρία πού ἔχαν ἀφήσει νά χαθεῖ οἱ συγγραφεῖς τῆς ἀπελευθερωμένης Ἑλλάδας. Μεγαλειώδη γεγονότα, οἱ ἀρετές ἐνός πολεμικοῦ λαοῦ ἐκπυρωμένες ἀπό τόν ἀγῶνα καί τίς

